

За час існування кафедри співробітниками підготовлено п'ять навчальних посібників, з яких три отримали гриф ЦМК МОЗ України [6, 7], отримано п'ять деклараційних патентів на винаходи, три інформаційні листи, надруковано більше 200 наукових праць. Співробітники кафедри постійно проводять консультативно-лікувальну роботу в базовій лікарні та лікувальних закладах районів області. За чотири роки зроблено більше сорока впроваджень у практичну охорону здоров'я. Кафедра тісно співпрацює з Львівським інститутом спадкової патології.

Таким чином, кафедри педіатрії мають як глибокі традиції, так і значний науковий та практичний доробок, базований на сучасних досягненнях та поглядах. Перспективи їх подальшого розвитку тісно пов'язані із розвитком поновленого педіатричного факультету, приєднанням до Болонського процесу та включенням академії у європейську систему навчання та наукових досліджень.

Література. 1. *Гудзенко П.Н., Руднев І.М.* Детские болезни.- К.:Вища школа, 1973. - 536 с. 2. *Нечитайло Ю.М.* Антропометрія та антропометричні стандарти у дітей.- Чернівці, 1999.- 140 с. 3. *Нечитайло Ю.М., Лоскутова І.Є.* Нутриціологія дитячого віку.- Чернівці: Прут, 2003.- 56 с. 4. *Ріст і розвиток дитини: навчальний посібник / Під ред. проф. Ю.М. Нечитайла.* - Чернівці: БДМА, 2003. - 2-ге видання, перероблене. - 56 с., іл. 5. *Сорокман Т.В., Пішак В.П., Набухотний Т.К.* Педіатричні аспекти Чорнобильської катастрофи.- Чернівці: Прут, 1998.-126 с. 6. *Сорокман Т.В., Ластівка І.В., Шевцар Л.В., Прокопчук В.М.* Фізіотерапія та курортологія в педіатрії. - Чернівці: БДМА, 2003.- 116 с; 7. *Сорокман Т.В., Сокольник С.В.* Дитяча нефрологія. - Чернівці: БДМА, 2004.- 146 с.

PEDIATRY: FORMATION, ACHIEVEMENTS, PROBLEMS OF REFORMATION

Yu.M.Nechytailo, L.O.Bezrukov, T.V.Sorokman

Abstract. The paper deals with the chief aspects of activity and achievements of the Departments of Pediatrics of Bukovinian State Medical Academy.

Key words: children, pediatry, history, genetics, congenital malformations, physical development, anthropometry, iodine deficiency states, bronchoobstructive syndrome, bronchial asthma

Bukovinian State Medical Academy (Chernivtsi)

Buk. Med. Herald.-2004.-Vol.8. ювілейний випуск.-Р.61-66.

Надійшла до редакції 4.10.2004 року

УДК 611(093)

І.М.Рубленик, В.Л.Васюк, А.Т.Зінченко, І.С.Олексюк, П.Є.Ковальчук

НОВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ТРАВМАТОЛОГІЇ ТА ОРТОПЕДІЇ

Резюме. Висвітлено розвиток, становлення та наукові досягнення кафедри тавматології, ортопедії та нейрохірургії.

Ключові слова: кафедра, наукові досягнення, травматологія, ортопедія.

Створення нових технологій лікування переломів кісток та їх наслідків завжди було і, напевне, буде в майбутньому основним рушієм прогресу, як у клінічній медицині, так і в плані наукових досліджень. Яскравим підтвердженням цього були роботи Гофмана (1935 рік – стрижньовий апарат зовнішньої фіксації), Кюнчера (1940 рік – інтрамедулярний остеосинтез), Даніса (1947 рік – накістковий остеосинтез), Лізарова (1952 рік – спицевий апарат зовнішньої фіксації), Чарнлі (1963 рік – цементне ендопротезування кульшового суглоба). Слід відмітити, що після кожного з перерахованих нововведень, як шлейф комети, розгорталися обширні наукові дослідження.

Саме тому розробка та наукове обґрунтування нових технологій хірургічного лікування переломів лягли в основу науково-практичної діяльності кафедри травматології, ортопедії та нейрохірургії, історія якої налічує 34 роки.

Почалася вона 20 жовтня 1944 року, коли постановою Ради Народних Комісарів УРСР започатковано діяльність Чернівецького державного медичного інституту на базі другого Київського.

Заняття з травматології та ортопедії в 1944 році зі студентами в навчальному закладі проводив хірург за фахом, асистент кафедри госпітальної хірургії А.Д.Гульман.

У 1946 році в Чернівецькому державному медичному інституті при кафедрі госпітальної хірургії організовано курс травматології і ортопедії, який очолив доцент А.В.Ага.

Спеціалістів ортопедів-травматологів у той час не було, хворим надавали допомогу загальні хірурги. У зв'язку з цим на базі клініки госпітальної хірургії було створено травматологічне відділення на 25 ліжок. Воно стало організаційним центром ортопедо-травматологічної допомоги в області, на його базі було розпочато підготовку перших спеціалістів.

Доцент А.В.Ага зіграв велику роль у становленні ортопедо-травматологічної служби на Буковині, являючись обласним ортопедом-травматологом. Більшість ортопедів-травматологів, які почали працювати в нашій області, були його вихованцями. Він проводив велику роботу щодо організації лікування хворих на кістковий туберкульоз. З його участю в 1946 р. створено дитяче кістково-туберкульозне відділення на 25 ліжок, відкрито на території області 4 санаторії. У 1956 р. при обласному протитуберкульозному диспансері було організовано стаціонар на 75 ліжок для кістково-туберкульозних хворих, в якому широко застосовувалися хірургічні методи лікування: резекції великих суглобів, некректомія, операції на хребті.

Разом із доцентом А.В.Ага на базі обласної лікарні працювали асистенти, кандидати мед. наук В.Є.Денисенко та І.М.Рубленик.

Наукові дослідження, у той час, стосувалися питань репаративної регенерації кісткової тканини при ксенотрансплантації, вивчення віддалених результатів оперативного лікування переломів шийки стегнової кістки (А.В.Ага). У цей же період асистент В.Є. Денисенко розробив оригінальну технологію та пристрій для остеосинтезу шийки стегна, що суттєво покращало результати лікування цієї тяжкої травми, він займався також консервуванням кісткових та сухожильних трансплантатів з метою їх використання при реконструктивних операціях на опорно-руховому апараті. Проводилися наукові роботи з розробки та удосконалення технологій заглибного та позаосередкового компресійного остеосинтезу (І.М.Рубленик).

Важливим етапом в історії розвитку травматології та ортопедії на Буковині стала організація у вересні 1970 року кафедри травматології, ортопедії та військово-польової хірургії, згідно з наказом МОЗ УРСР. Очолив колектив кафедри д.м.н., професор П.С.Драчук. На посаду доцента було обрано Г.С.Дудка, а на посадах асистентів залишилися кандидати медичних наук В.С.Денисенко, І.М.Рубленик, Р.В.Сенютович. Згодом ряди кафедри поповнили асистенти, кандидати мед.наук П.С.Бородавка (1973), А.Т.Зінченко (1976). Асистент Р.В.Сенютович у цей час перейшов працювати на кафедру госпітальної хірургії. Зараз він завідувач кафедри онкології, променевої діагностики та променевої терапії.

Професор П.С.Драчук закінчив Чернівецький державний медичний інститут у 1952 р. з відзнакою. Як спеціаліст ортопед-травматолог та як науковець Петро Степанович сформувався, працюючи на Донбасі. Він був керівником клініки кістково-суглобового туберкульозу, клініки ортопедії та травматології для дорослих Донецького науково-дослідного інституту травматології та ортопедії. У 1961 році захистив кандидатську дисертацію на тему "Переломи кісток таза, без пошкодження тазових органів, у шахтарів", а 1968 році - докторську дисертацію на тему "Пошкодження кісток таза". З 1970 по 1985 роки П.С.Драчук працює на посаді завідувача кафедри, а потім – на посаді професора кафедри. У 1979 році він нагороджений знаком "Відмінник охорони здоров'я", а в 1983 році йому присвоєно почесне звання "Заслужений працівник вищої школи УРСР".

З організацією кафедри визначився її основний науковий напрямок: розробка нових технологій використання полімерних матеріалів для остеосинтезу та ендопротезування, експериментальне та клінічне обґрунтування нових технологій заглибного та позаосередкового остеосинтезу при переломах кісток та їх наслідках. Цей напрямок кафедра успішно розробляла з Центральним НДІ травматології та ортопедії (м.Москва).

З 1986 року кафедру очолює д.м.н., професор, академік АННП України І.М.Рубленик. На кафедру прийняті нові асистенти – І.С.Олексюк (1987) та В.Л.Васюк (1991), які на даний момент обіймають посади доцентів. Протягом останніх десяти

років на кафедру прийшли нові співробітники – асистенти І.М.Циркот (1994), М.В.Гасько (1996), Я.М.Васильчишин (1997), П.С.Ковальчук (1997), С.В.Білик (1998).

Наукові дослідження кафедри в цей період складають пошук та розробку нових технологій лікування переломів, зокрема блокуючого інтрамедулярного метало-полімерного остеосинтезу, накісткового стабільно-функціонального остеосинтезу подвійною деротаційною пластиною. І.М.Рублеником вперше в Радянському Союзі були розроблені та впроваджені в клініку технічні засоби і методики блокуючого інтрамедулярного метало-полімерного остеосинтезу, отримано 12 авторських свідоцтв на винаходи. Як наслідок вдалося в 1,5-2 рази скоротити терміни непрацездатності хворих із найбільш складними переломами довгих кісток кінцівок. Розроблені методи отримали визнання в Україні та за її межами.

Біомеханічні дослідження та клінічні спостереження над оперованими хворими дозволили захистити одну докторську (І.М.Рубленик) та чотири кандидатські дисертації (В.Л.Васюк, В.В.Паладюк, І.М.Циркот, М.В.Гасько) [1,3,6,9].

Подальше удосконалення методу блокуючого метало-полімерного внутрішньокісткового та накісткового остеосинтезу знайшло своє відображення в кандидатських дисертаціях П.С.Ковальчука і С.В.Білика, які подані до захисту [4,5,7,8].

Доктор медичних наук, професор Г.С. Дудко розробив та впровадив новітні на той час технології полімерного ендопротезування головки променевої кістки, полімерно-металічного ендопротезування головки стегнової кістки. Була розроблена технологія фіксації головки ендопротеза за допомогою штучної зв'язки, котра з'єднується з кульшовою западиною, що давало можливість з перших днів після операції мобілізувати хворих. Ним же запропоновані новітні технології остеосинтезу конструкціями з полігліколіду – полімерного матеріалу, що розсмоктується в живому організмі.

З 1998 року Дудко Г.С. очолив новостворену кафедру екстремальної і військової медицини, фізичної культури і здоров'я, одночасно являючись професором кафедри.

Колективом кафедри отримано 38 авторських свідоцтв на винаходи, опубліковано одну монографію та понад 350 наукових праць. Співробітники кафедри неодноразово стажувалися та працювали в клініках Німеччини, Швеції, Польщі, Лівії.

На сьогоднішній день, найбільш актуальним і перспективним вважають напрям розвитку технологій мало- та мінімальноінвазивного остеосинтезу, на основі чого доцент Васюк В.Л. виконує ухвалену РПК докторську дисертаційну роботу на тему: "Нові технології в лікуванні переломів кісток кінцівок та їх наслідків". В основу роботи покладена розробка та обґрунтування технологій закритого малоінвазивного остеосинтезу переломів кісток. Клінічний матеріал охоплює 782 прооперованих пацієнти. Запропоновано та впроваджено технології закритого остеосинтезу епіметафізарних переломів, закритого інтрамедулярного остеосинтезу переломів плечової кістки, закритого та напіввідкритого остеосинтезу переломів стегнової кістки, закритого та напіввідкритого остеосинтезу переломів великогомілкової кістки [2,11,12].

У 1968 році при кафедрі нервових хвороб та психіатрії Чернівецького державного інституту було створено курс нейрохірургії, який очолив доцент Д.В.Куліков. У 1997 році курс було приєднано до кафедри травматології та ортопедії, а з 1998 року завідувачем курсу нейрохірургії призначено доцента В.Я.Шутку. Наукова робота нейрохірургів стосується вивчення особливостей клінічного перебігу пошкоджень центральної нервової системи при поєднаній травмі [10].

Кафедра завжди приділяла велику увагу підготовці висококваліфікованих кадрів для роботи в лікувальних закладах міста та області. За період її існування 14 лікарів пройшли підготовку в клінічній ординатурі, більш ніж 30 лікарів навчалися на місячних курсах первинної спеціалізації.

На даний час спеціалізовану допомогу населенню області надають 74 лікарі, серед яких 11 співробітників кафедри. В області працюють один доктор та 7 кандидатів наук, 21 лікар вищої та 22 – першої категорії. Всі лікарі пройшли спеціалізацію з травматології та ортопедії, систематично підвищують свою кваліфікацію на базах науково-дослідних інститутів, інститутів удосконалення лікарів та на базі кафедри нашої академії. В області створена розвинута мережа спеціалізованих кабінетів у поліклініках та стаціонарах відділень для ортопедо-травматологічних хворих. Так, якщо в 1950 р. в області було 90 ліжок, то у 2003 р. їх стало 340, причому 280 ліжок знаходяться в 6 спеціалізованих відділеннях.

Наявність матеріальної бази та кваліфікованих кадрів дозволили за останні роки значно покращити якість лікування травматологічних та ортопедичних хворих. Свідченням цього є одні з найнижчих в Україні показники первинної інвалідності від

травм опорно-рухового апарату, тривалості стаціонарного та амбулаторного лікування.

Отримані результати стали можливими перш за все завдяки широкому впровадженню наукових розробок кафедри, а також методик, запропонованих науководослідними інститутами України та країн СНД, провідними спеціалістами країн Європи.

Співробітниками кафедри організовано та проведено в 1989 році на базі ЧДМІ Пленум науково-медичного товариства травматологів-ортопедів України, у 1996 році Всеукраїнську науково-практичну конференцію "Актуальні проблеми гематогенного остеомієліту", у 1998 році наукову конференцію "Актуальні питання травматології та ортопедії", приурочену шістдесятиріччю від дня народження професора І.М.Рубленика. Протягом 2000 – 2003 років співробітники кафедри брали активну участь в організації та проведенні Міжнародних Україно-Шведських симпозиумів "Актуальні питання сучасної медичної допомоги населенню".

У квітні 2003 р., за ініціативи співробітника кафедри Я.М.Васильчишина, було відкрито центр травматології та ортопедії.

У центрі широко виконуються операції ендопротезування кульшового та колінного суглобів, складні ортопедичні операції при захворюваннях та наслідках травм опорно-рухового апарату, артроскопічна діагностика та лікування травм колінного суглоба та їх наслідків.

На XII і XIII з'їздах травматологів-ортопедів України наукові розробки кафедри визнані пріоритетним і перспективним напрямком в оперативній травматології і ортопедії.

Література: 1. *Васюк В.Л.* Клініко – експериментальне обґрунтування метало-полімерного і полімерного остеосинтезу переломів великогомілкової кістки: Автореф. дис...канд. мед. наук. –14.01.22./УкрНДІТО.- К.,1990.-28с. 2. *Васюк В.Л., Рубленик І.М.* Биологический остеосинтез переломов вертельной области бедренной кости // Вестн. травматол. и ортопедии им. Н.Н.Приорова.-2002.-№4.-С.73-77. 3. *Гасько М.В.* Блокуючий інтрамедулярний метало-полімерний остеосинтез в лікуванні множинних переломів довгих кісток нижніх кінцівок: Автореф. дис...канд. мед. наук. –14.01.22./УкрНДІТО.- К.,2000.-21с. 4. *Зінченко А.Т., Білик С.В.* Стабільно-функціональний остеосинтез подвійною деротаційною пластиною в лікуванні довгих кісток верхньої кінцівки і ключиці та їх наслідків // Бук. мед. вісник.- 2001. - Т.5, №4.- С.18-22. 5. *Ковальчук П.Є.* Малоінвазивні методики оперативного лікування переломів великогомілкової кістки //Клініч. та експерим. патологія. - 2003.- Т.1,№1. – С.36-38. 6. *Рубленик І.М.* Метало-полімерний і полімерний остеосинтез в лікуванні переломів довгих кісток (експериментально-клінічне дослідження): Автореф. дис...док. мед. наук. – Київ, 1985. – 43с. 7. *Рубленик І.М., Білик С.В.* Малоінвазивний накістковий остеосинтез в лікуванні діафізарних переломів плечової кістки // Ортопедія, травматол. и протезир.-2002.-№ 2.-С.-111-113. 8. *Рубленик І.М., Ковальчук П.Є.* Закритий остеосинтез переломів великогомілкової кістки // Вісн. травматол. та ортопед.- 2002. - №4. - С.34-41. 9. *Циркот І.М.* Функціональне лікування наслідків переломів довгих кісток із застосуванням блокуючого інтрамедулярного метало-полімерного остеосинтезу: Автореф. дис...канд. мед. наук. –14.01.22./УкрНДІТО.- К.,1998.- 22с. 10. *Шутка В.Я.* Ургентне обстеження хворих з поєднаною черепно-мозковою травмою і травмою ЛОР-органів // 36."Політравма.Сучасна концепція надання медичної допомоги". - Київ, 2002.-С.191-192. 11. *Rublenik I. M., Vasyuk V. L., Yurtsenyuk A. V., Shaiko-Shaikovskiy A. G.* Interlocking intramedullary metallopolymeric nailing of the femoral and tibial diaphyseal fractures // Russian journal of biomechanics.-2000.-Vol.4,№1.- P.71-79. 12. *Vasyuk V. L., Shaiko-Shaikovskiy A. G.* Calculation of systems for subfascial biological osteosynthese // Russian journal of biomechanics.-2000.-Vol.4,№4.- P.92-99.

MODERN TECHNOLOGIES IN TRAUMATOLOGY AND ORTHOPEDICS

I.M.Rublenyk, V.L.Vasiuk, A.T.Zinchenko, I.S.Oleksiuk, P.Ye.Kovalchuk

Abstract. This article deals with the forming, development, and scientific achievements of the Department of Traumatology, Orthopedics and Neurosurgery.

Key words: Department, scientific achievements, traumatology, orthopedics.

Bukovinian State Medical Academy (Chernivtsi)

Buk. Med. Herald.-2004.-Vol.8. ювілейний випуск.-P.66-69.

Надійшла до редакції 9.11.2004 року